

Framing of Alcohol Use in the Czech Press from 2018 to 2021

ANDRESEK, Š.

Student of Charles University, Faculty of Social Sciences, Institute of Communication Studies and Journalism, Media Studies, Prague, Czech Republic

Citation | ANDRESEK, Š. Rámcování užívání alkoholu v českém tisku v letech 2018–2021. *Adiktol. prevent. léčeb. praxi.* 2023; **6**(1), 20–30; <https://doi.org/10.35198/APLP/2023-001-0002>.

Background | The media agenda significantly influences the public and political agendas. The framing of the message co-determines how the recipients of media content perceive the issue.

Aim | The main aim was to identify the specific frames present in media coverage of alcohol use, the degree of their representation and its evolution over time.

Secondary objectives included correlating the frames and gender of the protagonists, determining thematic composition, and quantifying the sources cited.

Sample | The research set consisted of 400 articles published in Czech newspapers between 2018–2021.

Methods | First, qualitative content analysis was conducted to identify specific frames. Their ratio was then determined using quantitative methods over two two-year periods. Both datasets were compared.

Results | During the pandemic, alcohol was less frequently portrayed as a scourge, while its presence

in the form of law-and-order antagonist as well as boredom antagonist increased. While women were more often associated with the motif of parental failure, men were more often portrayed in association with rebellion against social rules. In terms of the theme, trauma dominated in both periods. The only change over time was the decrease in prevention theme representation. A total of 77.25% of the articles cited at least one source, most often the security and repressive forces of the state. **Conclusion** | There are several permissive narratives in media coverage of alcohol use. On the other hand, critical articles are often framed episodically. Therefore, they encourage the moral judgement of the protagonist instead of calling for systemic changes.

Keywords | Alcohol – Agenda-setting – Framing – Media – Media representation

Submitted | 6 February 2023

Accepted | 22 March 2023

Corresponding author | Šimon Andresek, Kolínská 7, 130 00 Prague 3, Czech Republic

simonandresek@gmail.com

Rámcování užívání alkoholu v českém tisku v letech 2018–2021

ANDRESEK, Š.

Student Univerzity Karlovy, Fakulty sociálních věd, Institutu komunikačních studií a žurnalistiky, oboru Mediální studia, Praha

Citace | ANDRESEK, Š. Rámcování užívání alkoholu v českém tisku v letech 2018–2021. *Adiktol. prevent. léčeb. praxi.* 2023; 6(1), 20–30; <https://doi.org/10.35198/APLP/2023-001-0002>.

Východiska | Mediální agenda významným způsobem ovlivňuje agendy veřejnou a politickou. Rámcování sdělení pak spoluurčuje, jak o dané problematice smýšlejí recipienti mediálních obsahů. **Cíle** | Hlavním cílem výzkumu byla profilace specifických rámců, které se v mediálních obsazích v souvislosti s užíváním alkoholu vyskytují, a stanovení jejich zastoupení a jeho vývoje v čase. Vedlejší cíle zahrnovaly usouvztažnění rámců a pohlaví protagonistů jednotlivých narativů, stanovení tematické skladby sdělení a kvantifikaci citovaných zdrojů. **Soubor** | Výzkumný soubor tvořilo 400 článků publikovaných v sedmi celostátních denících v letech 2018–2021. **Metody** | Nejprve bylo využito kvalitativní obsahové analýzy k profilaci specifických rámců, načež bylo s pomocí kvantitativních metod stanoveno jejich zastoupení ve dvou dvouletých obdobích, reprezentujících jak běžný stav, tak dobu pandemie onemocnění covid-19. Data za

obě období byla následně postoupena komparaci. **Výsledky** | V období pandemie zastával alkohol v narativech méně často roli zhouby, naopak v roli opozice vůči zákonu a veřejnému pořádku posílil, stejně tak v roli protikladu nudy. Zatímco ženy byly častěji spojovány s motivem rodičovského selhání, muži byli ve vyšší míře zobrazováni ve spojitosti s rebelií vůči společenským pravidlům. Stran tématu sdělení pokaždé dominovalo trauma, mezi obdobími pak došlo k poklesu zastoupení motivu prevence. Na alespoň jeden externí zdroj odkazovalo 77,25 % sdělení, nejčastěji šlo o bezpečnostní a represivní složky státu. **Závěr** | V mediálních obsazích věnovaných užívání alkoholu se vyskytuje řada permisivních narativů. Rovněž narativy kritické však obsahují především epizodický náhled na problematiku, který na rozdíl od náhledu tematického neimplikuje potřebu systémových změn, nýbrž vybízí k morálnímu hodnocení protagonistů.

Klíčová slova | Alkohol – Nastolování agendy – Rámcování – Média – Mediální reprezentace

Došlo do redakce | 6. února 2023

Přijato k tisku | 22. března 2023

Korespondující autor | Mgr. Šimon Andresek, Kolínská 7, 130 00 Praha 3

simonandresek@gmail.com

1 ÚVOD

Zpravidla několikrát ročně se v českých masmédiích objeví článek, který věcným, avšak kritickým způsobem zpravuje čtenáře o vysoké – zvláště pak v kontextu mezinárodního srovnání – míře konzumace alkoholu Čechy. Není ovšem ničím neobvyklým, že v jeho těsném sousedství nalezneme obsahy, které uživatele alkoholu karikují, když takřka groteskně popisují jejich počínání pod vlivem, nebo je naopak spolu s poukázáním na následky jejich chování nepokrytě demonizují. Spektrum kontextualizace užívání alkoholu je v rámci mediální agendy velice pestré, a to od zcela permisivního (v některých případech dokonce podpůrného či propagačního) přístupu k tématu až po přístup ryze kritický, jenž míří inklinuje k morálním soudům.

Mediální agenda pouze pasivně nereflektuje agendy veřejnou a politickou, nýbrž je dále aktivně ovlivňuje. Děje se tak procesem, který je označován jako nastolování agendy. Mezi důrazem kladeným na konkrétní problematiku masmédií a důležitostí, jakou onomu tématu přisuzuje masové publikum, totiž existuje významná korelace (Scheufele a Tewksbury, 2007; McCombs, 2009). Příjemci mediálních obsahů si tedy osvojují mediální pohled na důležitost společenských témat přítomných v mediálním prostoru (a stejně tak marginalizují významnost těch, které součástí mediální agendy nejsou).

Nastolování agendy má několik rovin, z nichž tou nejdůležitější je z persvazivního hlediska rámcování (i přes ustavený ekvivalent se v české literatuře stále můžeme setkat s použitím anglického termínu *framing*) (McCombs, 2005). Jde o proces, kdy jsou při přípravě mediálního sdělení některé atributy popisovaného fenoménu – pohledem jim věnovaného prostoru – preferovány, případně zveličeny, zatímco jiné upozaděny, či zcela vytěsňeny. Ke zkreslení dochází zpravidla bezděčně, vlivem mediálních rutin a zvyklostí vycházejících z potřeby zaujmout publikum a dopřát mu snadno dekódovatelný obsah souznějící s jemu vlastním vnímáním problematiky.

Jakožto svébytné sociálně-komunikační konstrukty příznačné pro specifické situace a podněty, kterým propůjčují významy (Goffman a Berger, 1986), jsou však rámce tvořeny mnohem větším počtem vrstev. Entman (1993) v tomto ohledu hovoří o upřednostnění jisté definice problematiky, kauzální interpretaci, morálním zhodnocení a/nebo doporučení řešení. Rámec je tedy narativem, jehož komplexita závisí na tom, kolik ze zmíněných složek obsahuje. Jde o narativ, resp. narativy, jejichž přítomnost v médiích má v duchu procesu nastolování agendy vliv jak na postoj veřejnosti k daným tématům – v tomto případě užívání alkoholu – tak na způsob, jakým adresují problém političtí představitelé (či zda fenomén za problém vůbec považují).

Rámce lze kategorizovat na základě několika hledisek. Tři nejčastěji užívané typologie dělí rámce na specifické a obecné, tematické a epizodické a etické a materiální.

Rámce obecné jsou na rozdíl od rámců specifických přenositelné napříč výzkumnými záměry, ovšem nedokáží zcela reflektovat svébytné rysy konkrétních výzkumných souborů (De Vreese a Lecheler, 2012). Tematicky rámcovaná sdělení zpravidla zohledňují širší kontext problematiky, zatímco zprávy obsahující epizodický narativ se zaměřují především na konkrétní postavy, a to bez prezentace širších souvislostí (Iyengar, 1990, 1991). V případě určitého problému či provinění pak tematický rámec vyzývá k systémovému řešení, zatímco rámec epizodický ve své krajní podobě demonizuje či znevažuje konkrétní protagonisty (Zhang a Jin, 2017). Polarita etických a materiálních rámců vychází z konfliktu, který je ústředním stavebním prvkem narativu. Předmětem konfliktu může být buď střet dobra a zla (resp. morálních hodnot, a to skrze otázky lidských práv, občanských svobod či apelu na religiozni přesvědčení) – pak jde o rámec etický – nebo střet materiálních statků, kdy rámce pracují s bilancováním a narativ může sloužit k legitimizaci neuspokojivé morální stránky tématu (Shah a kol., 1996). Dichotomie rámců však ve všech třech případech tvoří spektrum a jednotlivé narativy tak zpravidla nesou rysy obou poloh.

Zahraničních studií, které se blíže věnují mediálnímu rámcování užívání alkoholu, je nemnoho. Ty, které existují – a jež mnohdy pracují s konceptem rámcování implicitně, když hovoří o mediální reprezentaci – pak nezkoumají rámce v celé jejich šíři, nýbrž je zaměřují s tématy (Noto a kol., 2006; Jayachandran, 2020) či zdroji (Nicholls, 2011; Azar a kol., 2014). Obě tyto proměnné sice slouží k profilaci rámců, neboť jsou součástí rámcovacích faktorů, jak poznamenává Van Gorp (2010) ve svém metodologickém článku, ovšem samy o sobě jimi nejsou. Explicitně o rámcích hovoří v souvislosti s vyobrazením alkoholové problematiky na stránkách kalifornského tisku Myhre a kol. (2002), autoři však pracují pouze s dichotomií tematických a epizodických rámců, jež ze své podstaty nedokáže postihnout konkrétní specifika problematiky, a to ani při současném doplnění tematickou kategorizací. Z hlediska studia rámcování je v kontextu alkoholové problematiky nejkompexnějším výzkumem práce Törröna (2003), zabývající se mediální reflexí změn finské alkoholové politiky v letech 1993–2000. Autor pracuje s proměnnými v podobě zdroje, tématu a příčinné souvislosti, pomocí nichž konstruuje konfliktní narativy. Tyto narativy svou strukturou a funkcí korespondují s Entmanovým pojetím rámců.

Rovněž v českém prostředí nalezneme několik výzkumů, jež se zabývají reprezentací alkoholové problematiky v lokálních médiích. Noga (2012) konceptualizuje mediální reprezentaci alkoholové problematiky – konkrétně zdravotních účinků užívání alkoholu – skrze proměnné Šťastné a kol. (2009), zohledňuje tedy mimo jiné charakter zdroje, téma, a zejména pak celkové ladění článku a jeho vyznění. Pozorováním toho, že téma užívání alkoholu je v mediálních obsazích mnohem častěji spojeno s krátkodobými důsledky (například autonehodou), zatímco konsekvence dlouhodobějšího charakteru (zdra-

votní, sociální či ekonomické) jsou obecně upozaděny, korespondují autorovy nálezy s výzkumem Zachové a kol. (2019). Autorský kolektiv v něm upozorňuje právě na disproporcionalitu mezi skutečnými následky užívání alkoholu a jeho mediálním obrazem (v němž výrazně dominuje epizodický náhled na úkor náhledu tematického).

Stejně metodiky jako Noga (2012) užívá také Houserová (2021), zabývající se však primárně nikoliv mediálním obrazem látky a jejích účinků, nýbrž reprezentací uživatelů. Autorka upozorňuje na negativnější vykreslení žen-uživatelů alkoholu, nežli je tomu v případě mužů-uživatelů. Mediálním obrazem užívání alkoholu se pak přímo v období pandemie onemocnění covid-19 zabývala Jarmarová (2022), jež opět využila kódovací knihy Šťastné a kol. (2009), upravené dle aplikačních pravidel Zachové a kol. (2019). Autorka ve své práci upozorňuje na problematiku či zcela absentující obsažení zdrojů informací v analyzovaných textech a na významné zastoupení obsahů pojednávajících o vládních opatřeních či jejich porušování (zatímco téma prevence bylo výrazně upozaděno).

2 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

2.1 Cíle

Hlavním cílem výzkumu bylo popsat, jakým způsobem je problematika užívání alkoholu rámcována v českých celostátních denících, tedy jakých specifických, induktivně profilovaných narativů je užito a jak je téma kontextualizováno, a to konkrétně v letech 2018–2021. Vedlejšími cíli bylo popsat vztah rámců a pohlaví protagonistů dílčích narativů, tematickou skladbu sdělení a míru odkazování obsahů na zdroje informací. Výzkumné období je složeno ze dvou dvouletých strat, z nichž chronologicky první reprezentuje běžný stav, zatímco druhé představuje dobu od počátku pandemie onemocnění covid-19. Cílem výzkumu bylo tedy rovněž srovnání dat vztahujících se k jednotlivým výzkumným obdobím.

2.2 Výzkumné otázky

VO1: Jakými rámci jsou opatřena mediální sdělení zpravující o problematice užívání alkoholu?

VO2: Jak se změnilo zastoupení jednotlivých rámců napříč zkoumaným obdobím?

VO3: Liší se zastoupení rámců v závislosti na pohlaví protagonistů sdělení?

VO4: V souvislosti s jakými tématy je užívání alkoholu v tisku nejčastěji skloňováno?

VO5: Jaká část sdělení věnovaných alkoholové problematice cituje přímo či nepřímo alespoň jeden zdroj?

3 METODY VÝZKUMU

Výzkumná metoda, vycházející z Van Gorpovy (2010) koncepce studia rámců, je založena na syntéze induktivních a deduktivních exploračních postupů, užitých k profilaci rámců a evaluaci jejich zastoupení v mediální produkci. Nejprve bylo v duchu induktivní metodiky využito kvalitativní obsahové analýzy, konkrétně metody zakotvené teorie (Strauss, Corbinová, 1999). Zde je nutné poznamenat, že výstupem metody zakotvené teorie, tedy otevřeného, axiálního a selektivního kódování, nebyla v tomto případě navzdory běžné výzkumné praxi teorie, nýbrž profilace jednotlivých rámců. Dělo se tak s využitím tzv. rámcovací matice (Van Gorp, 2010), v níž dochází k profilaci jednotlivých narativů pomocí detailního popisu rámcovacích faktorů. Tyto faktory, identifikovatelné v každém ze studovaných textů, zahrnují popis tematické podoby konfliktního narativu, obou stran střetu, příčin a důsledků konfliktu, morálního náhledu a navrhovaného řešení. Jednotlivé rámce byly následně formovány tak, aby byl v co nejvyšší možné míře omezen jejich významový průnik. Z definice rámců však vzájemné vylučnosti nelze dosáhnout zcela (což bylo následně také zohledněno při kódování obsahů, viz dále).

Deduktivní fáze je založena na principu kvantitativní obsahové analýzy. S jejím využitím došlo ke kvantifikaci zastoupení jednotlivých induktivně profilovaných rámců (tedy výstupů závěrečného selektivního kódování, prováděného s užitím rámcovací matice) ve výběrovém souboru. Při kódování mohla každá z rámcových proměnných nabývat 3 hodnot: 0 (rámec není přítomen), 1 (rámec je přítomen) a 2 (jedná se o dominantní rámec). Třístupňová kategorizace vychází ze vzájemné nevylučnosti rámců a umožňuje zohlednit přítomnost dílčích konfliktních leitmotivů na pozadí ústředního konfliktního narativu.

Kromě rámců byly konceptualizovány a operacionalizovány také další proměnné potřebné ke zodpovězení výzkumných otázek (datum publikace, novinový titul, téma, pohlaví a zdroj). Tematická kategorizace byla převzata ze studie Myhre a kol. (2002), přičemž následné kódování se řídilo aplikačními pravidly formulovanými autory Azar a kol. (2014), rovněž využívajícími původní kategorizaci. Ke stanovení přítomnosti a charakteru zdroje byla využita kategorizace Šťastné a kol. (2009), mírně modifikovaná pro přesnější reflexi konkrétního výzkumného záměru. Všechna data byla kódována autorem výzkumu. Pro určení statistické významnosti změn napříč obdobími bylo užito F-Testů, následovaných t-Testy. Interval spolehlivosti činil 95 % ($\alpha = 0,05$).

4 VÝZKUMNÝ SOUBOR

Základní soubor tvořila všechna vydání sedmi celostátních deníků – Blesk, MF DNES, Sport, Aha!, Právo, Lidové noviny, Hospodářské noviny – publikovaná v letech 2018 až 2021. Výzkumný soubor byl zpřístupněn prostřednictvím databáze NEWTON Media Search. Soubor sestáva-

jící z celostátních tištěných médií byl využit proto, aby byla umožněna komparace výsledků se závěry dosud provedených studií, explicitně vztažených ke konceptu rámcování. Vymezení souboru zároveň zohledňuje poznatky Jarmarové (2022), jež ve svém výzkumu dokumentovala jednoznačnou dominanci tiskového formátu stran koncentrace o alkoholové problematice pojednávajících sdělení.

Výběrový soubor induktivní výzkumné části, tedy kvalitativní obsahové analýzy, byl vytyčen s použitím tří kritérií. Těmi bylo obsažení pojmu „alkohol“, významnost alkoholu z hlediska tematického charakteru sdělení a vztažení obsahu k užívání alkoholu. Následně bylo užito záměrného výběru, aby byla při konstrukci rámců zastoupena vzájemně odlišná sdělení. Takto bylo postupováno, dokud nebylo dosaženo teoretické nasycenosti. Jde o postup, jež vychází z metodických doporučení Sandelowski (2000) a Palinkas a kol. (2015), vztažených k provádění kvalitativní analýzy jakožto první fáze kombinovaného výzkumu, jež je posléze následována fází kvantitativní.

Při konstrukci vzorku pro kvantitativní obsahovou analýzu byla uplatněna stejná kritéria, jež však byla následována nikoliv záměrným, nýbrž náhodným stratifikovaným výběrem. Strata byla 2, z nichž každé reprezentovalo jedno dvouleté období (2018–2019 a 2020–2021). Za každé z období bylo analyzováno 200 článků. Ty byly vytyčeny na základě náhodně vygenerovaných dní. Následně byly analyzovány veškeré kritériím vyhovující články v tyto dny publikované, dokud nebyla v každém z období naplněna 200prvková kvóta.

5 VÝSLEDKY

5.1 Jakými rámci jsou opatřena mediální sdělení zpravující o problematice užívání alkoholu?

Prostřednictvím kvalitativní obsahové analýzy bylo identifikováno celkem 13 specifických rámců. Níže uvedené rámce představují konfliktní narativy, konstituované skrze rámcovací faktory zohledňující jak samotný konflikt, tak jeho kontext. Vzhledem ke specifitě profilovaných narativů se zpravidla nejedná o protiklady s obecnou platností, jež by napříč tématy tvořily jasně vymezený sémantický diferenciál. Stran zkoumané problematiky a jejich konkrétních manifestací v textu jej však představují.

Alkohol či jeho konzumace nemusí nezbytně představovat ani jednu ze stran konfliktu, střet může být v textu vystaven s využitím jiných hmotných či abstraktních protagonistů. Ústředním motivem, stojícím na pozadí konfliktu, je však vždy užívání alkoholu. Pořadí rámců je náhodné.

- Jed vs. zdraví
- Stát vs. zhouba
- Svoboda vs. zodpovědnost
- Zisk vs. veřejné zdraví

- Člověk vs. démon
- Střízlivost vs. agrese
- Nezodpovědnost vs. blaho okolí
- Opilost vs. zákon a pořádek
- Zakázané ovoce vs. společenská pravidla
- Opilost vs. důstojnost
- Pití vs. nuda
- Představy o rodičovství vs. skutečná péče
- Kvalita vs. kvantita

Tematickou podobu všech 13 konfliktních narativů přibližuje *tabulka 1*. Způsob profilace narativů s využitím úzce definovaných rámcovacích faktorů pak zobrazuje *tabulka 2*.

5.2 Jak se změnilo zastoupení jednotlivých rámců napříč zkoumaným obdobími?

Zastoupení rámců v každém výzkumném období bylo kvantifikováno s užitím aritmetického průměru hodnot, jichž každá ze 13 rámcových proměnných nabývala (0–3 v závislosti na přítomnosti a míře manifestace). Průměrné hodnoty ve dvou dvousetprvkových množinách zobrazuje *graf 1*.

Mezi dvěma dvouletými výzkumnými straty došlo ke třem statisticky významným změnám v zastoupení rámců. Zastoupení konfliktního narativu Stát vs. zhouba se v letech 2020–2021 v porovnání s lety 2018–2019 snížilo o přibližně 59 %. Nelze konstatovat s jistotou, čím je změna způsobena, na základě kvalitativní obsahové analýzy textů se však lze domnívat, že roli zhouby ve druhém stratu nahradilo v předmětném rámci onemocnění covid-19 a alkohol se stal pouhým leitmotivem na pozadí širšího narativu.

Naopak k nárůstu došlo ve druhém stratu v případě rámce Opilost vs. zákon a pořádek, a to ve výši 38 %. Pohledem analyzovaných textů se jako příčina jeví reflexe s alkoholem spojených protiepidemických restrikcí a následná medializace jejich nerespektování.

Poslední statisticky významnou změnu v zastoupení představuje 105% nárůst reprezentace narativu Pití vs. nuda ve druhém stratu. Narativ v tomto případě (ve druhém stratu) předkládal konzumaci alkoholu jako „poslední instanci zábavy“, náhradní zdroj pobavení v době platnosti protiepidemických opatření, případně jako nástroj k uctění znovunabyté svobody či pro vynahrazení „ztraceného“ času.

5.3 Liší se zastoupení rámců v závislosti na pohlaví protagonistů sdělení?

Statisticky významné jsou rozdíly v zastoupení mužů a žen v narativech Zakázané ovoce vs. společenská pravidla a Představy o rodičovství vs. skutečná péče. V prvním ze zmíněných rámců dominovali muži, jejichž výskyt byl v porovnání se ženami vyšší o přibližně 303 %.

Název rámce	Tematická podoba konfliktu
Jed vs. zdraví	Alkohol je vykreslen jako hrozba pro zdraví, ať už jednotlivce, nebo ve vztahu ke zdraví veřejnému. Jsou akcentovány přímé a nepřímé zdravotní dopady užívání alkoholu. Stran přímých důsledků jde zejména o toxicitu alkoholu pro lidský organismus, a to jak z akutního, tak dlouhodobého hlediska. Nepřímými důsledky jsou rozuměny projevy opilosti, jež mohou vést k poranění.
Stát vs. zloba	Stát či jeho politická reprezentace stojí v opozici vůči alkoholu, mnohdy personifikovanému, který národ zdravotně, sociálně a ekonomicky decimuje. Často je alkohol vykreslen jako rovnocenný soupeř státu, tedy nikoliv jako jeho regulovatelná podmnožina. Proto je možné setkat se s motivem určité státní bezradnosti, neschopnosti nad alkoholem z hlediska systémových opatření zcela zvítězit či bilancování „bitevních“ zisků a ztrát.
Svoboda vs. zodpovědnost	Na jedné straně stojí svoboda – oblasti výroby, prodeje, propagace či užívání, jež ve svém normativním pojetí (perspektivou motivu svobody) nejsou limitovány legislativními či etickými mantinely. Omezení pak ztělesňuje druhá strana konfliktu. Může mít podobu regulí (zpravidla legislativních či etických), případně zodpovědnosti jednotlivce či společnosti stran jejich respektování a dodržování. Mohou se vyskytnout také motivy zdraví, narušení veřejného pořádku a ilegality či byznysové expanze, všechny jsou však v tomto případě podmnožinou dominantního konfliktního narativu střetu svobody a zodpovědnosti.
Zisk vs. veřejné zdraví	Jedná se o střet státních či soukromých zájmů, jejichž společným jmenovatelem je snaha o dosažení finančního či mocenského zisku, a obecně uznávané škodlivosti alkoholu. Zpravidla je akcentováno zdraví, leitmotivem přitom mohou být sociální, případně ekonomické škody.
Člověk vs. démon	Personifikovaný alkohol, mající mnohdy podobu zlovolného démona, vystupuje jako antagonista šťastného a pokojného života a je viněn z využití lidských slabostí k převzetí nadvlády nad lidským osudem. Démon bez lítosti zotročuje nevinné oběti, a jakmile se mu někdo jednou dostane do spárů, je velmi obtížné z nich posléze vyváznout.
Střízlivost vs. agrese	Konzumace alkoholu je vykreslena jako kauzální faktor agresivního chování, mířeného proti zdraví či majetku okolí, případně proti veřejnému pořádku. V souvislosti s opilostí je velmi často akcentována právě újma okolí, k níž dochází zpravidla s použitím násilí. Popisované protisociální chování mnohdy doznává rysů surovosti, bezohlednosti, bezcitnosti a neschopnosti sebekontroly.
Nezodpovědnost vs. blaho okolí	Nedohlédnutí potenciálních důsledků jednání jedné strany, případně jejich vědomé ignorování, si vybírá daň v podobě újmy na majetku či zdraví na straně druhé. Jedním z příčinných faktorů konečných důsledků je zpravidla alkohol, případně náhoda či smůla, ovšem v rámci konfliktu je akcentována především samotná nezodpovědnost, která se manifestuje konzumací alkoholu v rizikových situačních kontextech.
Opilost vs. zákon a pořádek	Konzumace alkoholu a následná intoxikace představují narativní protipól veřejného pořádku a zákonů, jež onen společenský řád garantují. Nejde o alkohol samotný, nýbrž o akt jeho užívání a přímé i nepřímé důsledky, jež se s ním pojí. Tyto důsledky však nejsou příliš závažné – k újmě často přichází samotný veřejný pořádek jakožto autonomní subjekt narativu, nikoliv konkrétní entity, z nichž se ona veřejnost skládá. Opilost tak vede spíše k provinění se vůči mravům. Již na ni samotnou je však nahlíženo jako na problém, což odlišuje tento rámeček od následujících.
Zakázané ovoce vs. společenská pravidla	Předmětem narativu je střet, jenž vzniká vlivem podlehnutí protagonisty zakázanému ovoci. To je představováno užitím či užíváním alkoholu ve specifických sociokulturních, případně situačních kontextech. V opozici vůči zakázanému ovoci stojí společenská pravidla, která v konkrétních situacích činí z užití alkoholu či následné opilosti něco zapovězeného. Konflikt má často podobu nepříliš závažné „klukoviny“ či (nejen) pubertálního buřičství a rebelie, v zájmu zachování dekora daného společenského prostředí je však jednohlasně odsuzován, byť mnohdy se současným vyjádřením porozumění.
Opilost vs. důstojnost	Stav intoxikace alkoholem se dostává do střetu s lidskou důstojností, kdy lidské jednání v důsledku užití alkoholu pozbývá vážnost a úroveň humanity a stává se ostudným a ponižujícím. Chování protagonisty je mnohdy v rozporu se společenskými normami, jakož i jeho osobní morální integritou. Dochází ke ztrátě respektu okolí a odsouzení jednání, které je považováno za pokleslé, případně se objevuje výsměch a škodolibost.
Pít vs. nuda	Narativ staví konzumaci alkoholu do opozice vůči nudě, nezáživné všednosti a nevyužitým šancím prožít něco nezapomenutelného, případně sociálnímu odloučení (avšak zpravidla ve spojení s předchozími motivy). Užití – nikoliv však užívání – alkoholu je prezentováno jako předpoklad k prožití zábavných chvil a dobrodružných momentů, které by člověk mohl jinak propásnout, případně by si je náležitě nevychutnal.
Představy o rodičovství vs. skutečná péče	Normativní pohled na roli rodiče a obecné představy o mateřské a otcovské lásce se střetávají s realitou, v níž jsou potřeby dítěte přehlíženy a není mu věnována pozornost potřebná k jeho správnému vývoji, anebo je dítě ze strany rodiče dokonce týráno či zneužíváno. Chování a jednání rodiče či rodičů je přitom výslovně spojováno s užíváním alkoholu. Narativ se objevuje nejčastěji v epizodické formě, je však možné jej popsat také v obsazích spíše tematických.
Kvalita vs. kvantita	Střet kvality a kvantity je vícerozměrný, přičemž jeho podoba závisí na konkrétní doméně, o níž narativ pojednává. Střetu mohou tematicky dominovat atributy chutí a složení alkoholu, účinky jeho konzumace na lidské zdraví, ale například také investiční potenciál některých sběratelsky hodnotných alkoholických nápojů. Jednotčím rysem je však vždy konflikt množství, resp. dostupnosti, a jakosti.

Tabulka 1 | Tematické podoby jednotlivých konfliktních narativů

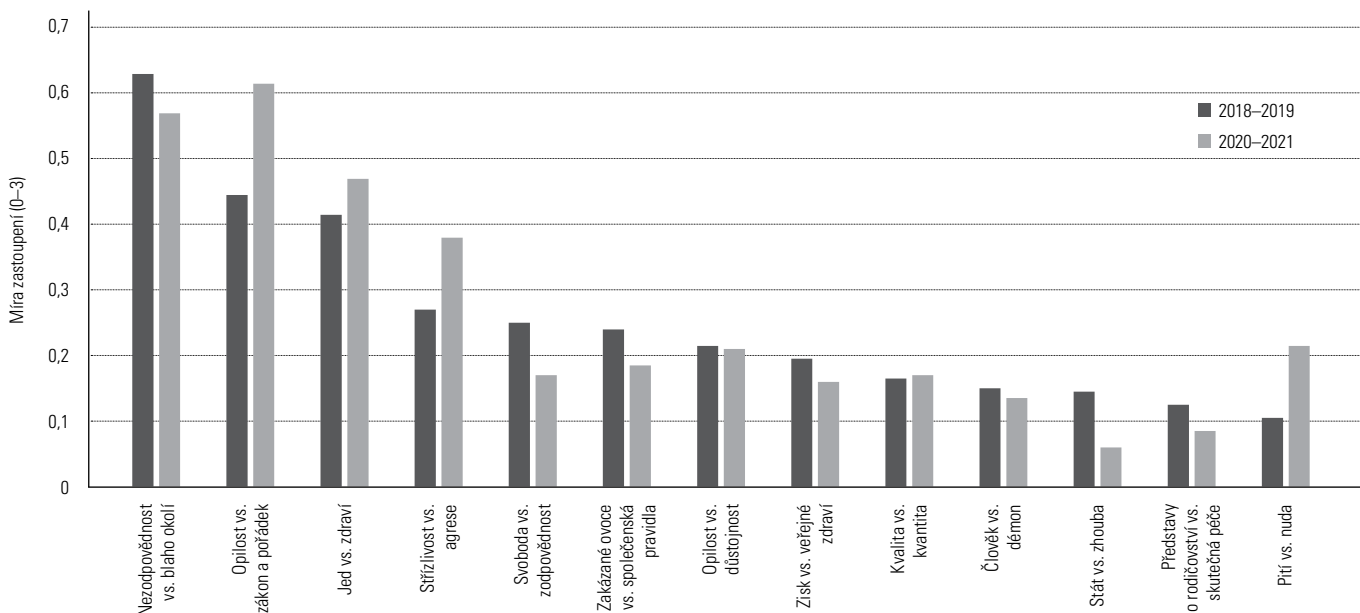
Důvodem může být konkrétní podoba narativu, neboť motivem konfliktu je v mnoha případech pouhá „klukovina“ či „rošťárna“, rebelie vůči pořádkům, jež má však spíše groteskní rozměr a nezpůsobuje svému okolí nikterak závažnou újmu. Divočejší puberta u chlapců (op-

titkou narativu) proto může být příčinou vyššího zastoupení mužského pohlaví.

Naproti tomu ženy z hlediska zastoupení dominovaly v narativu Představy o rodičovství vs. skutečná péče, při-

Rámcovací faktor	Podoba rámcovacího faktoru
Tematická podoba konfliktu	Narativ staví konzumaci alkoholu do opozice vůči nudě, nezáživné všednosti a nevyužitým šancím prožít něco nezapomenutelného, případně sociálnímu odloučení (avšak zpravidla ve spojení s předchozími motivy). Užítí – nikoliv však užívání – alkoholu je prezentováno jako předpoklad k prožití zábavných chvil a dobrodružných momentů, které by člověk mohl jinak propásnout, případně by si je náležitě nevychutnal.
1. strana konfliktu	Epizodická konzumace alkoholu, k níž dochází zpravidla ve společnosti přátel. Pití je v tomto případě vyobrazováno jako nástroj k navození uvolněné atmosféry, jež je okofeněna společnou zábavou s kamarády a známými, případně navázáním nových přátelství či milostných vztahů. Pití může být střídme, ale rovněž bujaré, rysem rámce však není ztráta důstojnosti či protispolečenské chování. Narativ naopak nahlíží na alkohol velmi permissivně, byť ten nemusí být primárním předmětem narativu (a zpravidla jím není, neboť je leitmotivem na pozadí zábavy).
2. strana konfliktu	Odvračenou stranou konfliktu, s níž užítí alkoholu z hlediska narativu soupeří, je nuda a určitá s ní spjatá sociální osamocenenost. Zatímco s pitím se pojí bujaré veselí a jistá pospolitost, s jeho oželením je spojeno pozbytí zážitku, který alkohol v kontextu společného veselí pomáhá zprostředkovat. Lidé, kteří alkohol odmítnou, se vzdalují jak od prožitku, který by jim jeho užítí přineslo, tak od zbytku společenského kruhu, v němž ke konzumaci v danou chvíli dochází.
Příčiny konfliktu	Alkohol odbourává zábrany a lidé jsou pod jeho vlivem – ať už skutečným, či domnělým – ochotni páchat skutky, které by za běžných okolností nečinili. Společenská interakce je po jeho konzumaci snazší, lidé jsou družnější, z hlediska tohoto konkrétního narativu pomáhá navodit uvolněnou atmosféru. Žádná pořádná oslava se bez alkoholu neobejde, jeho odmítání může být vykládáno jako suchopárnost, či dokonce nezdrovilost.
Důsledky konfliktu	Narativ jednoznačně upřednostňuje užítí alkoholu, díky němuž je možné se s nezáživností a nudou snadno vypořádat. Následkem konfliktu je proto schválení užívání alkoholu, přičemž v některých případech dochází dokonce k jeho velebení. Naopak ti, kteří se proti němu v kontextu společenské zábavy vymezí, mohou být pro svou prudérnost ostrakizováni.
Morální náhled	Samotná konzumace alkoholu je zcela schvalována. Narativ zpravidla neobsahuje negativní motiv, který by byl s užítím alkoholu spojen. Naopak jsou ilustrovány přednosti pití, a proto dochází k jeho uznání jakožto legitimního způsobu navození atmosféry či jejího prohloubení.
Návrh řešení	Řešením je užít si všechny momenty, které život přináší, družít se s ostatními a bok po boku strávit nezapomenutelné chvíle, k nimž nám alkohol může dopomoci. Je proto potřeba strážit nejen samotné příležitosti k družbě, ale také možnost konzumace alkoholu, který je v daném kontextu základním stavebním kamenem zábavy.

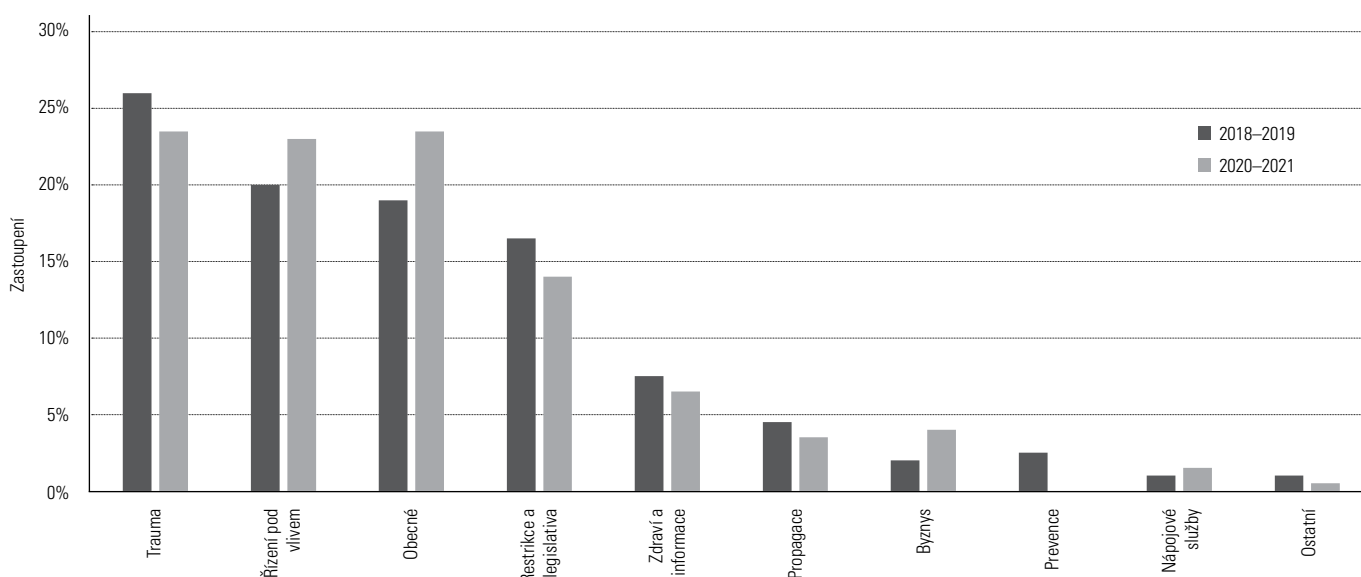
Tabulka 2 | Profilace specifického rámce Pití vs. nuda s užítím rámcovacích faktorů

Graf 1 | Míra zastoupení rámců

čemž míra jejich reprezentace byla ve srovnání s muži vyšší o více než 1200 %. Protagonistkami narativu byly nejčastěji podnapilé matky, jejichž počínání optikou rámce kolidovalo s normativním pohledem na mateřství. V případě, že byl uživatelem alkoholu otec, přisuzoval rámec část zodpovědnosti rovněž matce a kritizoval její

neochotu či neschopnost otcově jednání zabránit, v opačném případě se však narativ o otci zpravidla nezmiňoval. Způsob rámcování tedy výrazným způsobem znevýhodňoval ženy-matky, které činil zodpovědnými nikoliv pouze za vlastní skutky, nýbrž rovněž za jednání mužů-otců (navíc pouze minoritně zastoupených).

Graf 2 | Tematická skladba sdělení

5.4 V souvislosti s jakými tématy je užívání alkoholu v tisku nejčastěji skloňováno?

Reprezentaci jednotlivých tematických celků (vzájemně vylučných, kódován byl vždy dominantní motiv) a jejich srovnání napříč straty zobrazuje *graf 2*. Z hlediska celkového čtyřletého průměru dominoval motiv fyzického Traumatu (24,75 % sdělení). Následovala témata Řízení pod vlivem (21,5 %) a Obecné pojednání o konzumaci alkoholu (21,25 %). Téma Restrikce a legislativa bylo zaznamenáno v 15,25 % případů, motivu Zdraví a informace pak náležel 7% podíl. Šestá nejčastějším motivem byla Propagace (4 %). Sedmou příčku obsadila Prevence (1,25 %), následována Byznysem (3 %). Motiv Nápojových služeb se vyskytl pouze v 1,25 % případů, podíl 0,75 % pak připadl kategorii Ostatní, obsahující motivy, jež nebylo možné jednoznačně kategorizovat. Jediným tématem, jehož změna napříč výzkumným obdobím byla vyhodnocena jako statisticky významná (byť z hlediska hodnoty na samotné hranici významnosti), byla Prevence, kdy došlo k poklesu z 2,5 na 0 %.

5.5 Jaká část sdělení věnovaných alkoholové problematice cituje přímo či nepřímo alespoň jeden zdroj?

Souhrnně za obě strata odkazovalo na zdroj informací celkem 77,25 % analyzovaných sdělení, stran zastoupení jednotlivých kategorií zdroje přitom napříč obdobím nedošlo k žádné statisticky významné změně. Míru zastoupení dílčích zdrojů, přepočtenou na 77,25 % výběrového souboru, zobrazuje *tabulka 3*. Obecně dominoval epizodický náhled na problematiku (zastoupený zejména zdrojem Policie, hasič, celník, prokurátor, soudce apod. s podílem 33,7 %), akcentující konkrétní událost na úkor pojednání o kontextu problematiky. Důraz kladený na širší souvislosti, jenž je příznačný pro tematický náhled,

Zdroj	Podíl článků
Policie, hasič, celník, prokurátor, soudce apod.	33,66%
Politik, mluvčí ministerstva	11,97%
Odborná společnost	9,71%
Legální výrobce, distributor, prodejce, reklamní agentura	9,71%
Známa osoba (herec, umělec, zpěvák)	8,41%
Soukromá osoba	8,09%
Pachatel	5,50%
Autor článku	2,91%
Uživatel	2,59%
Tisková agentura	2,27%
Výzkum, studie, anketa, průzkum	2,27%
Zpráva v jiných médiích	1,94%
Kniha, odborný časopis	0,32%
Pomáhající pracovník nepracující v oblasti drogové problematiky	0,32%
Pomáhající pracovník pracující v oblasti drogové problematiky	0,32%
Zpravodaj, spolupracovník	0,00%

Tabulka 3 | Podíl jednotlivých zdrojů (přepočteno na 77,25 % výběrového souboru)

byl reprezentován souhrnně 12,3 %, a to skrze vyjádření zástupců odborné společnosti, případně prostřednictvím odkazu na odbornou literaturu. Zdroje podporující výrobu, distribuci či spotřebu alkoholu (sdružené v kategorii Legální výrobce, distributor, prodejce, reklamní agentura) byly zastoupeny v 9,7 % případů. Samotným uživatelům, případně pachatelům, pak byl dán prostor pouze v 8,1 % případů. Zbylé zdroje byly s výjimkou Znamé osobnosti (8,4 %) reprezentovány pouze zcela minoritně.

6 DISKUSE

Na stranách celostátních českých deníků lze nalézt širokou škálu rozličně kontextualizovaných sdělení pojednávajících o samotné konzumaci alkoholu, jakož i o jeho uživatelích. Navzdory jejich značné diverzitě je možné je na základě identifikace přítomných rámcovacích faktorů rozdělit do 13 skupin. Ty reprezentují 13 odlišných, vzájemně vymezených (ovšem nikoliv vzájemně vylučných) narativů. Ústředním konstrukčním prvkem každého z narativů je přítomnost konfliktu, který se v textu manifestuje. Jeho podoba je dána deskripcí obou významových antagonistů, příčin a důsledků střetu, morálním hodnocením a povahou navrhovaného řešení.

V jednotlivých narativech na sebe alkohol často bere podobu jakéhosi abstraktního zlovolného nepřítel, mnohdy téměř oplývajícího vlastní vůlí a nekalými úmysly – jednou je jedem, jindy zhoubou, v některých případech dokonce démonem. V určitých případech je pak zastoupen motivem nezodpovědnosti hraničící s bezohledností, motivem agrese či nenaplněných očekávání stran rodičovské (zejména pak mateřské) lásky. Jde o konflikty spíše etického charakteru, konstruující rámce, jež nabízejí kritický náhled na problematiku užívání alkoholu. Rovněž kritický pohled, byť spíše materiální povahy, pak předkládají narativy, v nichž se alkohol skrývá za motivem zisku, často realizovaného jednotlivci na úkor okolní společnosti.

Kromě narativů vyznačujících se kritickým náhledem na problematiku se setkáme rovněž s rámci permissivními, či dokonce podpůrnými. V takových případech je alkohol (nebo jeho konzumace) zastoupen například motivem svobody, svůdného zakázaného ovoce, jemuž čas od času podlehe každý (pohledem narativu), či kvalitního chuťového prožitku, případně vystupuje v opozici vůči nudě.

Ve druhém z obou dvouletých výzkumných období došlo k výraznému poklesu (o 59 %) v přítomnosti narativu, v němž byl alkohol zastoupen motivem zhouby. Tím se, optikou rámce, stalo namísto alkoholu onemocnění covid-19. Dále byl pozorován nárůst zastoupení narativů stavějících do opozice jednak opilost a zákon a pořádek (38% nárůst), jednak pití a nudu (105% nárůst). Příčinu je v obou případech možné hledat v platnosti protiepidemických restrikcí. Zvýšený výskyt narativu, jehož ústředním motivem byla kolize jednání uživatele s obecně platnými zákony, případně s dočasně zavedenými restrikcemi, koresponduje s nálezem Jarmarové (2022), jež popisuje vysoké zastoupení motivů vládních opatření a jejich porušování.

Jarmarová (2022) rovněž pozorovala nízký výskyt motivu prevence, což opět koresponduje s analyzovanými daty, kdy v letech 2020–2021 nebyl motiv v 200prvkovém vzorku zastoupen vůbec.

Zastoupení rámců v mediální produkci se ve dvou případech významně liší v závislosti na pohlaví protagonistů

jednotlivých sdělení. Muži jsou více než čtyřikrát častěji aktéry narativu, jenž staví do opozice zakázané ovoce a společenská pravidla. Opilost má v tomto případě často podobu mladické nerozvážnosti, jakéhosi klopýtnutí, kterého se někdy dopustil každý (to vše optikou daného – spíše permissivního – rámce). Naopak ženy dominují (vyskytují se 13krát častěji než muži) v narativu formovaném střetem normativních očekávání vztažených k rodičovské péči s „péčí“ skutečnou. Podnapilé matky jsou v textech demonizovány a souzeny, zmínka o otci zpravidla chybí. Pokud je naopak uživatelem otec, sdělení mnohdy obrací pozornost k matce a táže se, proč právě ona otcovu počínání nezbránila. Byla tedy pozorována podobná tendence, jakou popisuje ve své práci Houserová (2021), když hovoří o redukci identity žen-uživatelek na jejich pohlaví (resp. v tomto případě na roli matky), zatímco muži-uživatelé jsou vyobrazováni s užitím různých zástupných či ilustrativních identit, často omlouvajících jejich počínání. Závěry se však rozcházejí s pozorováním Nichollse (2011), jenž tvrdí, že zatímco u mužů jsou akcentovány následky jejich opilosti, u žen je ústředním motivem narativu právě samotná opilost. V případě dvou popsanych rámců, u nichž byl stanoven statisticky významný rozdíl, je tendence v ustáleném vykreslování protagonistů a protagonistek spíše opačná.

Stran tematické skladby sdělení výrazně dominuje motiv Traumatu, vyskytující se v necelé čtvrtině případů (24,75 % při průměru obou období). Následován je motivem Řízení pod vlivem (21,5 %), Obecným pojednáním o užívání alkoholu (21,25 %) a Restrikcemi a legislativou (15,25 %). Naopak upozaděnými motivy jsou Zdraví a informace (7 %), Propagace (4 %), Prevence (1,25 %) či Byznys (3 %), případně pojednání úžeji vztažená k nabídce Alkoholových služeb (1,25 %). Sdělení nevyhovující ani jedné z kategorií byla zastoupena pouze v 0,75 % případů. Azar a kol. (2014), užívající stejnou tematickou kategorizaci, pozoroval obdobné zastoupení motivů Zdraví a informace (6 %) a Restrikce a legislativa (16 %). Méně často zaznamenal autorský kolektiv motivy Obecného pojednání o užívání alkoholu (13 %), Traumatu (7 %) či Řízení pod vlivem (16 %). Více se však v australském tisku vyskytovaly motivy Prevence (7 %), Propagace (21 %), Nápojových služeb (8 %) a Byznysu (6 %). Český tisk se tak jeví jako méně permissivní, nicméně kritický náhled je v něm obsažen zejména v epizodicky rámcovaných sděleních, jež mohou přispívat ke stigmatizaci. Lokální výzkumy (Noga, 2012; Zachová a kol., 2019) dokládají – byť s užitím odlišné tematické kategorizace – dominanci epizodického náhledu na problematiku, reprezentovaného zpravidla motivy zdravotní újmy (často v souvislosti s řízením pod vlivem). Tematický náhled, implikující potřebu systémových změn, je upozaděn.

Na zdroje informací je odkazováno ve více než třech čtvrtinách analyzovaných sdělení (77,25 %). Povaha citovaného zdroje do značné míry odráží tematickou skladbu studovaných obsahů. Jde nejčastěji o bezpečnostní, záchranné a soudní složky, pojící se především s epizodickým náhledem na problematiku, nezohledňujícím širší

kontext a přisuzujícím odpovědnost pouze konkrétním aktérům, nikoliv rovněž systémovým opatřením či jejich absenci. Opačný, tematický náhled, zohledňující vnější souvislosti, je reprezentován zejména zástupci odborné společnosti a jejími výstupy, ovšem souhrnně pouze v přibližně desetině obsahů (12,3 %). Podobnou měrou jsou pak zastoupeny zdroje v podobě výrobců, prodejců či marketérů, jež prodej alkoholu zpravidla explicitně podporují (9,7 %). Noga (2012) zaznamenal přítomnost zdroje ve více než 92 % případů, výzkumným souborem mu ovšem byla pouze sdělení pojednávající o zdravotních problémech. Houserová pak při zohlednění veškerých motivů popsala zdroj souhrnně (úplný či neúplný) v 92,4 % případů, přičemž nejzastoupenější byly rovněž bezpečnostní, záchranné a soudní složky, zatímco vyjádření odborné společnosti byla výrazně umenšena. Z hlediska prostého zastoupení zdroje tak výsledek výzkumu koresponduje spíše s poznatky studie Azar a kol. (2014), v níž autorský kolektiv popsal zdroj v 74 % případů.

7 ZÁVĚR

Z hlediska zastoupení jednotlivých konfliktních narativů, tematické skladby sdělení a obsažených zdrojů lze konstatovat, že v mediální produkci převládá stran alkoholové problematiky kritický náhled. Jde však spíše o kritický náhled na uživatele nežli na samotný alkohol. Tento mediální přístup je charakteristický pro epizodické rámcování, kdy je problematika ilustrována s užitím konkrétních lidských osudů. Odpovědnost za případné újmy, plynoucí z užívání alkoholu, je v takovém případě přičítána konkrétním protagonistům, zatímco obecný kontext, zohledňující agendy politickou a veřejnou, zpravidla absentuje. Konzumenti jsou mnohdy zesměšňováni, dehonestováni a litováni, nebo naopak dochází k jejich demonizaci. Motiv trestu tak výrazně převažuje nad motivem pomoci. Pouze marginální část sdělení nabízí čtenářům možnost ztotožnění se s uživatelem, naopak značná část obsahů pasuje recipienty do role soudců, jimž je však verdikt předem podsunut.

Role státu spočívá pohledem narativů spíše v zažehnavání škod nežli v prevenci. Byť je alkohol často vykreslen jako problém, rámce zřídka kdy obrazejí pozornost ke státu jako entitě, jež by mohla popisovaným útrapám pomoci předejít. Některé z konfliktních rámců dokonce na alkohol nenahlíží jako na podmnožinu státem regulovaného trhu, nýbrž jako na „nepřítele zvenčí“, jemuž nelze než obětovat ty, kteří se mu dobrovolně podvolí. S tímto náhledem je v částečném rozporu rámcování zástupců alkoholového průmyslu, již jsou, společně se svými zájmy a realizovanými komerčními aktivitami, vykresleni jako standardní aktéři tržního prostředí (zpravidla tedy narativ neakcentuje potenciální důsledky jejich podnikání pro společnost).

Výzkum podává obraz toho, v jaké podobě je problematika užívání alkoholu přítomna v mediální agendě. Nevěnuje se ovšem blíže zbylým dvěma agendám – veřejné

a politické. Případný budoucí výzkum by se proto mohl zaměřit na vzájemnou dynamiku jednotlivých agend a pokusit se jednak blíže popsat způsob, jakým mediální agenda zbylé dvě reflektuje, jednak identifikovat míru jejich následného ovlivnění. Výzkum by tak podal odpověď na otázku, zda je rámcování k alkoholu vztažených sdělení (nejen) na stránkách novin odrazem toho, jak problematiku vnímá široká veřejnost, či jde spíše o produkt mediálních rutin, vzrůstající bulvarizace a s ní spjaté stereotypizace. Dále by případný budoucí výzkum rovněž pomohl popsat, do jaké míry je náhled veřejnosti ovlivněn podobou mediální agendy, případně jak tato agenda ovlivňuje náhled a kroky politických představitelů jakožto dominantních tvůrců agendy politické.

Konflikt zájmů | Bez konfliktu zájmů.

LITERATURA / REFERENCES

- AZAR, Denise a kol. *Something's brewing: The changing trends in alcohol coverage in Australian newspapers 2000–2011*. In: Alcohol and Alcoholism [online]. 2014, **49**(3). 336–342. [cit. 2023–01–07]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/alcalc/agt139>.
- DE VREESE, Claes H. a LECHERER, Sophie. *News framing research: An overview and new developments*. In: SEMETKO, Holli a SCAMMEL, Margaret. The SAGE Handbook of Political Communication [online]. London: SAGE Publications. 2012, [cit. 2023-01-07]. ISBN 9781847874399. Dostupné z: https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/reference/hdbk_politicalcomm.
- ENTMAN, Robert M. *Framing: Toward clasification of a fractured paradigm*. In: Journal of Communication [online]. 1993, **43**(4). 51–58. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: doi.org/10.1111/J.1460-2466.1993.TB01304.X.
- GOFFMAN, Erving a BERGER, Bennett M. *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Boston: Northeastern University Press, 1986. Reprint. ISBN 0-930350-91-X.
- HOUSEROVÁ, Anna-Marie. *Mediální obraz uživatelů alkoholu v českém zpravodajství*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, Katedra sociologie. 2019, 77 s., bakalářská práce, vedoucí práce Mgr. Martin Nekola, Ph.D.
- IYENGAR, Shanto. *Framing responsibility for political issues: The case of poverty*. In: Political Behaviour [online]. New York: Plenum Publishing Corporation. 1990, **12**(1). 19–40. [cit. 2023-01-06]. ISSN 0190-9320. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/BF00992330>.
- IYENGAR, Shanto. *Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago: Chicago University Press. 1991, 206 s. ISBN 978-0226388557.
- JARMAROVÁ, Anna. *Mediální obraz užívání alkoholu v době pandemie COVID-19 v České republice. [Media portrayal of alcohol use during the COVID-19 pandemic in the Czech Republic]*. Praha: Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie. 2022, 83 s., diplomová práce (Mgr.), vedoucí práce PhDr. Miroslav Barták, Ph.D.
- JAYACHANDRAN, Jesna. *The media coverage of drugs and alcohol in Punjab during COVID-19 pandemic*. In: Asian Politics & Policy [online]. 2020, **12**(3). 469–476. [cit. 2023–01–07]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/aspp.12537>.
- MCCOMBS, Maxwell E. *A look at agenda-setting: past, present and future*. In: Journalism studies [online]. 2005, **6**(4), 543–557. [cit. 2023-01-06]. ISSN 1461-670X. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14616700500250438>.
- MCCOMBS, Maxwell E. *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009, 251 s. ISBN 978-80-7367-591-2.
- MYHRE, Sanja L a kol. *Alcohol coverage in California newspapers: Frequency, prominence, and framing*. In: Journal of Public Health Policy [online]. 2002, **23**(2). 172–190. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.2307/3343193>.
- NICHOLLS, James. *UK news reporting of alcohol: An analysis of television and newspaper coverage*. In: Drugs: Education, Prevention and Policy [online]. 2011, **18**(3). 200–206. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://doi.org/10.3109/09687631003796453>.
- NOGA, Michal. *Zdravotní účinky užívání alkoholu v kontextu obsahové analýzy mediálních zpráv*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra psychologie. 2012, diplomová práce (Mgr.), vedoucí práce doc. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.
- NOTO, Ana Regina a kol. *Drugs in the Brazilian print media: An exploratory survey of newspaper and magazine stories in the year 2000*. In: Substance Use & Misuse [online]. 2009, **41**(9). 1263–1276. [cit. 2023–01–06]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10826080600754868>
- PALINKAS, Lawrence A. a kol. *Purposeful sampling for qualitative data collection and analysis in mixed method implementation research*. In: Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research [online]. 2015, **42**(5). 533–544. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10488-013-0528-y>.
- SANDELOWSKI, Margarete. *Combining qualitative and quantitative sampling, data collection, and analysis techniques in mixed-method studies*. In: Research in Nursing & Health [online]. 2000, **23**, 246–55. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/1098-240X%28200006%2923%3A3%3C246%3A%3AAID-NUR9%3E3.O.CO%3B2-H>.
- SHAH, Dhavan V., DOMKE, David a WACKMAN, Daniel B. *To thine own self be true*. In: Communication Research [online]. 1996, **23**(5), 509–560 [cit. 2023-01-06]. ISSN 0093-6502. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/009365096023005001>.
- SCHEUFELE, Bertram. *Framing-effects approach: A theoretical and methodological critique*. In: Communications [online]. 2004, **29**, 401–428. [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: <https://epub.ub.uni-muenchen.de/17680/1/comm.2004.29.4.401.pdf>.
- STRAUSS, Anselm L., CORBIN, Juliet M. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999, 196 stran, ISBN 80-85834-60-X.
- ŠŤASTNÁ, Lenka, MIOVSKÝ, Michal, NOVÁK, Petr. *Manuál kódování mediálních sdělení o návykových látkách a tématech s nimi spojených: Uživatelská příručka*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2009. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/file/349/manual-kodovani-medialnich-sdeleni.pdf>.
- TÖRRÖNEN, Jukka. *The Finnish press's political position on alcohol between 1993 and 2000*. In: Addiction [online]. 2003, **98**(3). 281–290. [cit. 2023–01–06]. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12603228/>
- VAN GORP, Baldwin. *Strategies to take subjectivity out of framing analysis*. In: Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspective [online]. 2010, 84–109. [cit. 2023–01–06]. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=465368&pq-origsite=primo>.
- ZACHOVÁ, Kateřina a kol. *Media portrayal of alcohol does not match its real harm effects in the Czech Republic*. *Cent. Eur. J. Public Health*. 2019; 27(Supplement): S66-73. doi: 10.21101/cejph.a5826. PubMed PMID: 31901194.
- ZHANG, Yuan a JIN, Yan. *Thematic and episodic framing of depression: How Chinese and American newspapers framed a major public health threat*. In: Athens Journal of Mass Media and Communications [online]. 2017, **3**(2). 91–106. [cit. 2023–01–06]. Dostupné z: <https://www.athensjournals.gr/media/2017-3-2-1-Zhang.pdf>.